Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller
Mulder, Marion

Kenmerk
Z.26.587591 / D.26.2267522

Vertrouwelijkheid
Openbaar

Onderwerp
Raadsvoorstel Participatie- en Inspraakverordening gemeente Heerenveen 2027

Voorgesteld besluit

1. De Participatie- en inspraakverordening gemeente Heerenveen 2027 vast te stellen.

Inleiding

Sinds 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau van kracht. Deze wet verbreedt de opdracht van gemeenten om participatie te regelen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Ook vraagt de wet om regels over het uitdaagrecht. De gemeentelijke verordening moet uiterlijk 1 januari 2027 aan het gewijzigde wettelijke kader voldoen.

Heerenveen heeft al een Participatie- en inspraakverordening uit 2016. Daarin zijn de participatieladder, participatie in verschillende beleidsfasen en afspraken over de inrichting en verslaglegging van participatie opgenomen. Met de verordening van 2027 bouwen we hierop voort en verwerken we de gewijzigde wettelijke vereisten. In artikel 12.1 van de Participatie- en inspraakverordening 2027 is opgenomen dat de Participatie- en inspraakverordening van 2016 wordt ingetrokken op het moment dat de nieuwe Participatie- en inspraakverordening 2027 in werking treedt.

Deze nieuwe Participatie- en inspraakverordening is een wettelijke verplichting. Het college is op inhoud verbonden met het Mienskipspetear; daarover komt in een latere fase een voorstel. Maar eerst moet er nu een expliciet besluit worden genomen over de Participatie- en inspraakverordening 2027.

Beoogd effect

Een actuele en hanteerbare verordening die inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties duidelijkheid biedt over de mogelijkheden om mee te doen en die ruimte laat voor participatie passend bij de opgave én bij de rol van de gemeente.

Argumenten

1.1 De verordening verwerkt de nieuwe wettelijke vereisten.

Het uitdaagrecht wordt expliciet geregeld: wie een verzoek kan indienen, welke gegevens nodig zijn, hoe de gemeente dit beoordeelt en welke afspraken volgen bij toewijzing (artikelen 6 tot en met 9). De verordening legt ook de reikwijdte van participatie in de verschillende fasen van beleid vast.

1.2. We sluiten aan op de bestaande Heerenveense werkwijze.

Niet iedere opgave vraagt hetzelfde participatieproces. De aard van de maatschappelijke opgave, de rol van de gemeente en de ruimte voor invloed bepalen welke vorm passend is. De al bestaande participatieladder — informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en (mee)beslissen — helpt om vooraf duidelijk te maken hoeveel invloed deelnemers hebben.

1.3. De wijzigingen ten opzichte van 2016 zijn gericht en uitvoerbaar.

Het uitdaagrecht krijgt een eigen regeling. Vooraf blijft duidelijkheid nodig over doel, betrokkenen, invloed, aanpak en terugkoppeling, maar de vorm waarin die afspraken worden vastgelegd wordt flexibeler. Terugkoppeling en verslaglegging blijven van belang, met ruimte om de vorm af te stemmen op het traject. De raad wordt jaarlijks via de bestaande planning- en controlcyclus geïnformeerd.

1.4. De verordening sluit aan op andere participatiekaders.

Voor participatie onder de Omgevingswet blijven de specifieke wettelijke regels en het Participatiebeleid Omgevingswet gemeente Heerenveen 2023 van belang. Dat beleid beschrijft onder meer de verantwoordelijkheden bij participatie in omgevingsprocessen. De kaders vullen elkaar aan. De verordening uit 2016 wordt bij de inwerkingtreding van de nieuwe verordening ingetrokken; voor lopende trajecten is overgangsrecht opgenomen.

1.5. De praktische doorontwikkeling kan afzonderlijk worden opgepakt.

Afhankelijk van prioriteiten, beschikbare capaciteit en middelen kan de organisatie werken aan hulpmiddelen voor medewerkers en duidelijke informatie voor inwoners over participatiemogelijkheden. Het Mienskipspetear kan daarbij één van de instrumenten voor inwonersparticipatie zijn, zoals besproken met uw raad in de dialoogsessie van 5 oktober 2026. De vaststelling van deze verordening biedt een juridisch kader en loopt niet vooruit op besluiten over onderzoek, instrumenten of budget.

Risico’s of kanttekeningen

1.1. Een verordening alleen maakt participatie niet beter.

De kwaliteit hangt ook af van toepassing participatie-instrumenten, goede communicatie, passende ondersteuning en zichtbare terugkoppeling. De vervolgaanpak richt zich hierop.

1.2. Participatie betekent niet dat inwoners bij iedere opgave meebeslissen.

De wettelijke bevoegdheden van raad, college en burgemeester blijven leidend en de participatie moet passend zijn bij de opgave, de rol van de gemeente en de mogelijke invloed van inwoners.

1.3 De organisatorische impact van deze nieuwe Participatiewet is in dit voorstel niet meegenomen.

Doel van dit voorstel is om het verplichte juridische kader vast te stellen. Op basis van de ontwikkeling van participatie-instrumenten en passende ondersteuning wordt onderzocht wat de impact is op de benodigde capaciteit en middelen in de organisatie.

Communicatie en participatie

Na vaststelling wordt de verordening officieel bekendgemaakt en wordt toegelicht wat deze betekent voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en medewerkers. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2027.

Financiën

De vaststelling van de verordening door uw raad voorziet niet in een besluit over de impact benodigde capaciteit of middelen binnen de organisatie.

De verdere ontwikkeling van participatie-instrumenten en ondersteuning wordt afzonderlijk onderzocht, geprioriteerd en zo nodig financieel onderbouwd.

Duurzaamheid

De actualisering van deze verordening heeft geen directe financiële of beleidsmatige gevolgen voor de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Bijlagen

1. Ontwerp Participatie- en inspraakverordening gemeente Heerenveen 2027
2. Toelichting op de Participatie- en inspraakverordening gemeente Heerenveen 2027